

Stoklar

7

Stoklar işletmelerin en önemli varlık kalemleri içinde yer alırlar. Ticari işletmeler faaliyet alanları ile ilgili malları satın alırlar ve gereksinimi olan kişi ya da kuruluşa uygun buldukları kâr ile satarlar. İşletmelerin mal alım-satımından el ettikleri brüt satış kârı, satış basılatı ile satılan malların maliyeti arasındaki farktan oluşur. Bu nedenlerle mal hareketleri ile ilgili muhasebe işlemleri çok önemlidir.

Bu ünitenin daha kolay anlaşılabilmesi için ikinci üniteye verilen gelir tablosunu ve içeriğini gözden geçiriniz. Tekdüzen hesap planındaki "stoklar" grubunu inceleyiniz. Üniteye verilen örneklere benzer birer örnek de siz yapınız.

Amaçlarımız

Bu üniteyi okuduktan sonra;

1. Stok kavramı neleri içerir? Tekdüzen hesap planında stokların izlendiği hesaplar hangileridir?
2. Katma değer vergisinin mal alımı ve satımı ile ilişkisi nedir? Bu işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan katma değer vergisi hangi hesaplarda izlenir?
3. Aralıklı envanter yönteminin temel özelliği nedir? Bu yöntemde ilgili hesaplar nasıl işlem görür? Dönem sonunda satılan malların maliyeti nasıl hesaplanır?
4. Devamlı envanter yönteminin temel özelliği nedir? Bu yöntemde ilgili hesaplar nasıl işlem görür? Dönemsonunda yapılacak işlemler nelerdir?
5. Vergi Usul Kanununda faturanın şekli, düzeni ve kullanılma zorunluluğu konusunda yer alan hükümler nelerdir?

konularında gerekli bilgi ve becerilere sahip olabilirsiniz.

STOKLARIN KAPSAMI VE İZLENİLEN HESAPLAR

Stok kavramı neleri içerir? Tekdüzen hesap planında stokların izlenildiği hesaplar hangileridir?

STOKLAR: İlk madde ve malzeme, yarı mamuller, mamuller ve ticari mallardan oluşur.

Stoklar, işletmenin satmak, üretimde kullanmak veya tüketmek amacıyla edindiği ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul ve ticari mal gibi varlıklardan oluşur. Bu kapsama giren varlıklar tekdüzen hesap planına göre şu hesaplarda izlenir:

- 150 İLK MADDE VE MALZEME
- 151 YARI MAMULLER-ÜRETİM
- 152 MAMULLER
- 153 TİCARİ MALLAR
- 157 DİĞER STOKLAR
- 158 STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)
- 159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI

Verilen bu hesaplardan; 150 İlk Madde ve Malzeme, 151 Yarı Mamuller ve 152 Mamuller, üretim işletmelerine yönelik hesaplar olup, üçüncü sınıfta "Maliyet Muhasebesi"nde ele alınacaktır. Muhasebe öğretiminin bu aşamasında ticari işletmelerdeki mal alım-satım işlemleri temel alınacağından bu ünite "Ticari Mallar" üzerinde durulacak ve bunlarla ilgili işlemlerin muhasebe kayıtları açıklanacaktır.

SIRA SİZDE

Ticari işletmelerde stoktaki mallar hangi hesapta izlenir?

MAL ALIM SATIMINDA KATMA DEĞER VERGİSİ VE İZLENİLDİĞİ HESAPLAR

Katma değer vergisinin mal alım satımı ile ilişkisi nedir? Bu işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan katma değer vergisi hangi hesaplarda izlenir?

Katma değer vergisi (KDV), yalnız mal alım ve satım işlemleriyle ilgili bir vergi değildir. Burada yalnız mal alım ve satım işlemlerinde konu olan katma değer vergisi ve bunların muhasebeleştirilmeleri hakkında bilgi verilecektir.

DÜŞÜNELİM

Günlük yaşamınızda hangi işlemlerinize bağlı olarak KDV ödemek durumunda kaldınız? Bu işlemlerinizde (mal veya hizmet alımı) ödediğiniz KDV oranları neydi? Hatırlayamadıysanız, biriktirdiğiniz fatura ve satış fişlerinden kontrol ediniz.

KATMA DEĞER VERGİSİ; Mal veya hizmetin alım satımında bedelin yanında ayrıca ödenen veya ödenecek olan bir tutardır.

KATMA DEĞER VERGİSİ İLE İLGİLİ HESAPLAR

1. İndirilecek KDV,
2. Hesaplanan KDV,
3. Ödenecek Vergi ve Fonlar,
4. Devreden KDV Hs.

Katma değer vergisi, harcamaları vergilendiren bir vergi türüdür. Çok özet olarak ifade etmek gerekirse, mal ve hizmet alımında bedelin belirli bir yüzdesi (%'si) kadar ayrıca KDV ödenir. İşletmeler, mal ve hizmet alımlarında satıcılara KDV öderler; alıcılardan da teslim edilen mal veya yerine getirilen hizmetlerin bedeli üzerinden hesaplanan KDV alırlar. Yapılan bu kısa açıklamalardan sonra, mal ve hizmet alım satımında ortaya çıkan KDV'nin muhasebeleştirilmesinde kullanılacak hesaplar tekdüzen hesap planına göre şunlardır:

191 İNDİRİLECEK KDV HESABI: İşletmenin satın aldığı her türlü mal ve hizmet bedelleri üzerinden satıcılara ödediği veya ödeyeceği Katma Değer Vergisinin kaydedildiği hesaptır. Ödenen veya ödenecek olan KDV tutarı, bu hesabın borcuna yazılır.

391 HESAPLANAN KDV HESABI: İşletmenin sattığı mal veya sunduğu hizmet bedelleri üzerinden alıcılardan aldığı veya alacağı katma değer vergisinin kaydedildiği ve izlendiği hesaptır. Hesaplanan katma değer vergisinin tutarı bu hesabın alacağına yazılır.

360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI: İşletmenin bir ay içinde yaptığı işlemler sonucu aldığı KDV (Hesaplanan KDV) tutarı, ödediği KDV (İndirilecek KDV) tutarını aşarsa, bu fark ay sonunda 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabının (Yardımcı Hesabı: Ödenecek Katma Değer Vergisi) alacağına aktarılır.

190 DEVREDEN KDV HESABI: İşletmenin bir ay içinde yaptığı işlemler sonucu ödediği KDV (İndirilecek KDV) tutarı, aldığı KDV (Hesaplanan KDV) tutarını aşarsa, içinde bulunulan ayda indirilemeyen KDV, izleyen ay veya aylarda indirilmek üzere ay sonunda 190 Devreden KDV Hesabının borcuna aktarılır.

Katma Değer Vergisi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar vergilendirme ayını izleyen ayın 25.günü akşamına kadar KDV beyannamelerini verirler ve bu süre içinde beyannamede bildirdikleri tutarı bağlı oldukları vergi dairesine öderler.

1. İşletmenin mal alımı sırasında ödediği KDV, hangi hesabın hangi tarafına kaydedilir?
2. İşletmenin mal satışı sırasında aldığı KDV, hangi hesabın hangi tarafına kaydedilir?

SIRA SİZDE

MAL HAREKETLERİNİ İZLEMEDE KAYIT YÖNTEMLERİ

Bir işletmede mal hareketleri olarak meydana gelen işlemler nelerdir?

DÜŞÜNELİM

Ticari işletmelerin ana faaliyet konusu mal alım satımıdır. Bu nedenle mal ile ilgili konuların muhasebe kayıtlarında izlenmesi büyük önem taşır. Mal alım-satımı, işletmenin mal mevcudunu etkileyen ana işlemlerdir. Bunun yanında mal alım ve satım işlemleri ile ilgili giderler, iadeler, iskontolar, stokların miktarını ve tutarını etkileyen diğer işlemlerdir. Bu işlemlerin mal mevcudunu ve mal alım satımlarından doğan kar veya zararı belirleyen işlemler olması bakımından kayda alınmaları gerekir. İşletmenin faaliyet konusu, alım-satımı yapılan malların niteliği, çeşitliliği ve elde edilmek istenen bilgilerin ayrıntıları farklı kayıt yöntemlerinin uygulanmasına yol açmaktadır. Bu yöntemler şunlardır:

1. Aralıklı Envanter Yöntemi
2. Devamlı Envanter Yöntemi

Bu iki yöntemde de amaç, ticaret işletmelerinde mal alım-satımı ve bunlara ilişkin gider, iade ve iskonto işlemlerinin kayda alınmasıdır. Üretim işletmelerinde üretimi tamamlanmış ve satışa hazır duruma getirilmiş bulunan mamullerin satışı ve bu satışa bağlı olarak ortaya çıkan gider, iade ve iskonto işlemleri, ticaret işletmelerindeki satış ve buna bağlı işlemlerle aynıdır. Bu açıdan üretim işletmelerinde satışların kayda alınmasında "aralıklı envanter" veya "devamlı envanter" yöntemlerinden birini uygulayacaklardır.

Aralıklı envanter veya devamlı envanter yöntemlerinden hangisinin uygulanacağını, yukarıda belirtildiği gibi, işletmenin faaliyet konusu, alım satımı yapılan malların çeşitliliği ve özellikle satış anında satılan malların maliyetlerinin bilinip, bilinmemesi gibi faktörler belirler.

Mal hareketlerini muhasebeleştirmedeki yöntemler:

1. Aralıklı Envanter Yöntemi
2. Devamlı Envanter Yöntemi

Mal hareketlerini muhasebeleştirmede uygulanacak kayıt yönteminin seçimini etkileyen temel faktör nedir?

SIRA SİZDE

ARALIKLI ENVANTER YÖNTEMİ

Aralıklı envanter yönteminin temel özelliği nedir? Bu yöntemde ilgili hesaplar nasıl işlem görür? Dönem sonunda satılan malların maliyeti nasıl hesaplanır?

Aralıklı Envanter Yönteminde işletmelerdeki mal ve mevcudunun ve satılan malların maliyetinin saptanması için sayım ve değerlendirme yapılması gereklidir.

Aralıklı envanter yöntemi, işletmedeki mal mevcudun ancak belirli aralıklarla yapılacak sayım ve değerlendirme (envanter çıkarma) ile belirlenebileceği esasına dayalı bir yöntemdir. Dolayısıyla bu yoluyla mal alım satım işlemlerinden doğan kar veya zarar da ancak mal mevcudunun saptanmasından sonra yapılacak bazı hesaplamalarla bulunur. Aralıklı envanter yönteminde dönembası mal mevcudu, dönem içi alışları, alış giderleri, alış iskontoları ve alış iadeleri "153 TİCARİ MALLAR HESABI"nda izlenir. Satışlar ise, "600 YURT İÇİ SATIŞLAR HESABI"nın alacağına kaydedilir. Satışlarla işletmeden çıkan her mal, Ticari Mallar Hesabına kaydedilmediğinden Ticari Mallar Hesabının kalanı mal mevcudunu göstermeyecektir. Dolayısıyla mal mevcudunu ve satışların kar veya zararını belirlemek için fiili sayım ve değerlendirme (envanter) yapmak gereklidir.

SIRA SİZDE

Aralıklı envanter yönteminde alışlar, hangi hesabın hangi tarafına; satışlar, hangi hesabın hangi tarafına kaydedilir?

Mal çeşidinin çok ve küçük hacimli ve nisbeten ucuz fiyatlı birimlerden oluştuğu işletmelerde, örneğin; kırtasiyeciler, gıda marketleri, konfeksiyon vb. gibi işletmelerde alım satım işlemleri çoğunlukla aralıklı envanter yöntemine göre kaydedilir. Çünkü bu işletmelerde satılan bir malın maliyetinin bilinmesi ve buna bağlı olarak her satıştan sonra ortaya çıkacak kar veya zararın muhasebe kayıtlarında izlenmesi çok güçtür; hatta olanaksızdır. Ayrıca, söz konusu mallardan satışları ve stokta kalan mevcutları miktar olarak da kayıtlarda izleyebilmek aynı derecede güçtür.

DÜŞÜNELİM

Alış verişi yaptığınız işletmelerin hangilerinin aralıklı envanter yöntemini uyguladığını tahmin edin. Bu yöntemi seçme nedenlerini düşünün.

Mal alım satımı ile bunlarla ilgili olarak ortaya çıkacak, alış giderleri, alış iadeleri ve alış iskontoları ile satış giderleri, satış iadeleri, satış iskontoları ve satış karının (veya zararının) hesaplanması ve muhasebeleştirilmesi işlemlerinin aralıklı envanter yöntemine göre kayıtları, tekdüzen hesap planına uygun olarak aşağıda tek tek ele alınacaktır.

SIRA SİZDE

Aralıklı envanter yöntemi genellikle hangi işletmelerde uygulanır?

Dönembası Mal Mevcudu

İşletmenin dönembası bilançosunda yer alan "Ticari Mallar" yevmiye defterine yapılan açılış kaydını takiben büyük defterdeki "153 TİCARİ MALLAR HESABI"nın borcuna ilk kayıt olarak geçer. 153 Ticari Mallar Hesabında görülen bu tutar, dönembasındaki mal mevcudunun maliyet değeri üzerinden değerini gösterir.

SIRA SİZDE

İşletmenin dönembasındaki ticari malları hangi hesapta ve hangi değerle yer alır?

Alışlar

Satın alınan mal, işletmenin mal mevcudunu artırır. Varlıkların izlendiği aktif hesaplardaki artış, bilindiği gibi ilgili hesabın borcuna yazılarak muhasebeleştirilir. Bu nedenle satın alınan ticari mallar, "153 Ticari Mallar Hesabı"nın borcuna kaydedilir. İşletmenin satın aldığı ticari mallar bu hesaba maliyet değeri ile kaydedilir. Satın alınan malların maliyetini; fatura bedeli, taşıma ve hammaliye giderleri, varsa gümrük vergileri ve taşıma sırasındaki sigorta giderleri gibi unsurlar için yapılan parasal fedakarlıkların toplamı oluşturur.

Katma Değer Vergisi Kanununa göre, KDV'ne tabi olan malların satın alınması nedeniyle ödenen ya da ödenecek olan KDV'nin muhasebeleştirilmesi gereklidir. Ancak, alışlar ve bu alışların gideri (maliyet gideri) ile ilgili olarak ödenen KDV'nin bir maliyet unsuru olmadığı unutulmamalıdır.

Satın Alınan Malın Maliyeti:
Fatura bedeli ile alış giderlerinin toplamından oluşur.

Aalışlarla ilgili olarak ödenen Katma Değer Vergisi bir maliyet unsuru değildir.

DİKKAT

A İşletmesi, 1.2.200. tarihindeki Kartopu işletmesinden 75 no.lu fatura ile 200.000.000 + 20.000.000 KDV liralık mal satın almış, bunun karşılığında 100.000.000 lira ödemiş, 120.000.000 lira borçlu kalmıştır.

ÖRNEK

Örneklerde kolaylık olsun diye KDV oranı % 10 olarak kabul edilecektir. Bu oran çeşitli mal ve hizmetlerde farklı olabilmekte ve zaman zaman değişebilmektedir. Ancak işlem görece hesaplar ve kayıtlar aynı olup, sadece tutarlarda değişmeler olabilmektedir.

DİKKAT

1.2.200.			
153 TİCARİ MALLAR HS.		200.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.		20.000.000	
100 KASA HS.			100.000.000
320 SATICILAR HS.			120.000.000
320...Kartopu			

Örneğin muhasebe kaydında görüldüğü gibi, alışlar ticari mallarda bir artışı ifade ettiği için Ticari Mallar Hesabı borçlandırılmış, alınan bu mala karşılık yapılan ödeme için Kasa Hesabı, satıcıya kalan borç için de Satıcılar Hesabı alacaklandırılmıştır. Aynı zamanda malın bedeli üzerinden alınan KDV de İndirilecek KDV Hesabının borçlandırılması ile kayda alınmıştır.

Yevmiye maddelerinde doğal olarak işlemin ne olduğunu ifade eden; fatura numarası, malın çeşidi gibi açıklamalar yazılır. Bu açıklamalar çeşitli şekillerde ifade edilebileceği için örneklerimizde açıklamalara yer verilmeyecektir. Ancak muhasebe işleminin iyi anlaşılabilmesi bakımından gerektiğinde ana hesaplar yanında yardımcı hesaplara (320 Satıcılar/ 320 ..... Kartopu gibi) yer verilecektir.

A İşletmesi 15.3.200. tarihinde Kardelen İşletmesinden 45 nolu fatura ile 260.000.000 + 26.000.000 KDV liralık malı peşin satın almıştır. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

SIRA SİZDE

Alış Giderleri

DÜŞÜNELİM

Bir mal ya da eşya satın aldığımızda fatura bedeli yanında alışla ilgili ne tür giderler yaptınız?

Alış Giderleri; Bir mala satılır duruma getirilinceye kadar yapılan harcamalardır.

Satın alınan belirli bir malla ilgili fatura bedelinden ayrı olarak yapılan harcamalar, alış giderlerini oluştururlar. Satın alınan mal ile doğrudan ilgili olan alış giderleri, mal alış maliyetinin unsurlarıdır. Alış giderlerine; taşıma ücreti, komisyon ücreti, sigorta bedeli, gümrük bedeli, depolama ücreti vb. gibi giderler örnek verilebilir. Alışla doğrudan ilgili olan bu tür giderler dönem gideri olmayıp, alışların maliyetine eklemek amacıyla Ticari Mallar Hesabının borcuna yazılarak muhasebeleştirilirler. Çünkü işletmenin 250.000.000 liraya aldığı bir malı işletmeye getirtmek için 10.000.000 lira da taşıma ücreti ödenmişse, bu malın maliyeti işletme için 250.000.000 lira değil, (250.000.000 + 10.000.000) 260.000.000 liradır.

ÖRNEK

A İşletmesi, satın aldığı malı işletmeye getiren Akın Nakliyat işletmesine 35 nolu fatura ile taşıma ücreti olarak 6.3.200. tarihinde 2.000.000 lirası KDV olmak üzere 22.000.000 lira ödemiştir.

	6.3.200.		
153	TİCARİ MALLAR HS.	20.000.000	
191	İNDİRİLECEK KDV HS.	2.000.000	
	100 KASA HS.		22.000.000

Yevmiye kaydında görüldüğü gibi, malın taşınması için ödenen 20.000.000 lira söz konusu malın maliyetini artıran bir unsur olduğundan 153 Ticari Mallar Hesabının borcuna kaydedilmiştir.

SIRA SİZDE

İşletme, 14.4.200. tarihinde Tam İşletmesinden 72 nolu fatura ile kredili olarak 120.000.000 + 12.000.000 KDV liralık mal satın almış, aynı gün malın taşınması için Hız Nakliyat'a 8.000.000 + 800.000 KDV liralık taşıma ücreti ödemiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

Alıştan İadeler

Satın alınan malların tamamının veya bir kısmının örneğe uygun olmaması, kusurlu olması veya başka bir nedenle iadesi gerekebilir. Alınan malın mevcutlarda artış yaratması nedeniyle Ticari Mallar Hesabının borcuna kaydedilmekte olduğunu biliyoruz. Satıcıya iade edilen mal ise, stoklarda azalma yaratacağından, Ticari Mallar Hesabının alacağına kaydedilerek muhasebeleştirilir. Mal alışlarında ayrıca KDV ödendiği için alışların iadesinde KDV'nin iadeye isabet eden tutarının iptal edilmesi, yani İndirilecek KDV hesabının da alacaklandırılması gerekir. Borçlandırılacak hesap veya hesaplar, alış koşullarına göre belirlenecektir.

DÜŞÜNELİM

Satın alınan malın bir kısmının satıcıya iade edilmesi stoktaki ticari malları artırır mı, azaltır mı?

A İşletmesi, Çağdaş İşletmesinden daha önce kredili aldığı malın 50.000.000 + 5.000.000 KDV liralık kısmını örneğe uygun olmaması nedeniyle 19.4.200. tarihinde iade etmiştir.

ÖRNEK

19.4.200.		
320 SATICILAR HS.	55.000.000	
153 TİCARİ MALLAR HS.		50.000.000
191 İNDİRİLECEK KDV HS.		5.000.000

A İşletmesi, Çam İşletmesinden daha önce peşin aldığı 40.000.000 + 4.000.000 KDV liralık malı, kusurlu olması nedeniyle iade etmiş, KDV dahil toplam bedel 44.000.000 lirayı tahsil etmiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

SIRA SİZDE

Alış İskontoları

Çok miktarda mal alımı, devamlı bir yerden alım veya alınan malın kalitesindeki düşüklük gibi nedenlerle sonradan satıcıdan iskonto istenebilir. İskonto, genel olarak fiyatta yüzde ile ifade edilen bir indirimdir. Alış anında fatura üzerinde mal bedeli ile iskonto tutarları ayrı ayrı gösterilmişse, sözkonusu iskonto bir fiyat belirlemesi işlemi olduğundan ayrıca kayda alınmaz. Alışın bedeli, iskontodan sonraki net tutardır.

Burada sözü edilen iskonto, alıştan bir süre sonra elde edilen iskontodur. Elde edilen bu iskonto, önceden satın alınmış bulunan malın maliyetini azaltır. Örneğin, 100.000.000 liraya alınmış bulunan mal için sonradan % 15 iskonto sağlanırsa, bu malın işletmeye maliyeti artık 100.000.000 lira değil, 85.000.000 (100.000.000 - 15.000.000) lira olacaktır. Bu nedenle alış iskontoları, mevcut malın maliyetinde bir azalma yarattığından Ticari Mallar Hesabının alacağına kaydedilerek muhasebeleştirilir.

Alış iskontosu stoktaki ticari malın maliyetini artırır mı, azaltır mı?

SIRA SİZDE

A İşletmesi, Saran İşletmesinden daha önceki bir tarihte kredili olarak aldığı 300.000.000 lira maliyetli mal için % 5 iskonto istemiş ve 2.4.200. tarihinde aldığı yazıyla bu isteğinin kabul edildiğini öğrenmiştir.

ÖRNEK

2.4.200.		
320 SATICILAR HS.	15.000.000	
320...Saran İşletmesi		
153 TİCARİ MALLAR HS.		15.000.000

B İşletmesi, Gür İşletmesinden kredili olarak almış olduğu 1.000.000.000 liralık mal için, malın sipariş edilen malla tam olarak aynı olmaması nedeniyle talep ettiği % 10 iskontonun satıcı Gür İşletmesi tarafından kabul edildiğini öğrenmiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

SIRA SİZDE

Satışlar

DÜŞÜNELİM

İşletmelerin yaptıkları satışlar, satış gelirlerini ve mal stoklarını nasıl etkiler?

Satılan mal veya hizmet karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilerek alınacak değerler, satış gelirini (hasılatını) ifade eder. Satış aynı zamanda, işletmenin mal mevcudunda bir azalma ifadesidir. Satışın bu yönü, bilindiği gibi Aralıklı Envanter Yönteminde hemen kayda alınmaz; dönemsonundaki mal sayım ve değerlemesinden sonra azalmalar topluca Ticari Mallar Hesabından çıkarılır.

Satış gelirleri ise, satış gerçekleştiğinde Tekdüzen Hesap Planına uygun olarak, "600 YURTIÇİ SATIŞLAR HESABI"nın ya da satış yurt dışına yapılmışsa, "601 YURTDIŞI SATIŞLAR HESABI"nın alacağına kaydedilir.

Satış işleminde, mal satın alandan belirli oranda alınan KDV satışlara dahil edilmeyip, ayrıca 391 Hesaplanan KDV Hesabının alacağına kaydedilerek muhasebeleştirilmektedir.

ÖRNEK

A İşletmesi 3.3.200. tarihinde 110 nolu fatura ile peşin olarak 75.000.000 + 7.500.000 KDV liralık mal satmıştır.

3.3.200.			
100 KASA HS.		82.500.000	
	600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		75.000.000
	391 HESAPLANAN KDV HS.		7.500.000

ÖRNEK

A İşletmesi 5.3.200. tarihinde Ten İşletmesine 304 nolu fatura ile 400.000.000 + 40.000.000 KDV liralık mal satmıştır. Ten İşletmesi 440.000.000 liralık fatura bedelinin 200.000.000 lirasını ödemiş, geriye kalan 240.000.000 lirası için borçlu kalmıştır.

5.3.200.			
100 KASA HS.		200.000.000	
120 ALICILAR HS.		240.000.000	
	120...Ten İşletmesi		
	600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		400.000.000
	391 HESAPLANAN KDV HS.		40.000.000

SIRA SİZDE

A İşletmesi 14.5.200. tarihinde Gümüş İşletmesine tamamı kredili 250.000.000 + 25.000.000 KDV liralık mal satmıştır. Bu işlemin kaydını yapınız.

Satış Giderleri

DÜŞÜNELİM

Satış giderlerinin alış giderlerinden farkı nedir? Bu giderler hangi hesapta izlenir?

Satış giderleri, satışlarla doğrudan ilgili olan giderlerdir. Bu giderler genellikle satılan malın müşteriye teslimine kadar yapılan ve işletme tarafından karşılanan taşıma ücretleri gibi giderlerdir. Bu tür giderler, Tekdüzen Hesap Planına göre, "760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ HESABI"nın borcuna kaydedilerek izlenir.

A İşletmesi sattığı malı müşteriye taşıyan AS Kargo şirketine, 28.1.200. tarihinde 48 nolu fatura ile 15.000.000 + 1.500.000 KDV lira taşıma ücreti ödemiştir.

ÖRNEK

28.1.200.		
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ HS.	15.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	1.500.000	
100 KASA HS.		16.500.000

Satış giderleri hangi hesapta izlenmektedir? Yapılan bir satış gideri hesabın hangi tarafına yazılmaktadır?

SIRA SİZDE

Satıştan İadeler

Satıştan iadeler ne demektir? Satış hasılatını ve stoktaki malları nasıl etkiler?

DÜŞÜNELİM

Alıcılar çeşitli nedenlerle daha önce satın aldıkları malın tamamını veya bir kısmını işletmeye iade edebilirler. Alıcının iadesi önceki satışın tamamen veya kısmen ortadan kalkması anlamındadır. Aralıklı envanter yönteminde yıl içinde satılan malın maliyeti 153 Ticari Mallar Hesabından çıkarılmadığı için geri alınan mal ile ilgili olarak Ticari Mallar Hesabına herhangi bir işlem yapılmaz; satıştan iadeler, satılan malların ne kadarının iade edildiğini ayrıca görmek bakımından satış bedeli üzerinden bir gelir tablosu hesabı olan "610 SATIŞTAN İADELER HESABI"nın borcuna kaydedilmesi suretiyle muhasebeleştirilir.

Satıştan iadeler, işletmenin satış hasılatını azaltan bir işlemdir.

DİKKAT

A İşletmesi Gürtop İşletmesinin daha önce tamamını kredili aldığı ancak beğenmeyip 10.4.200. tarihli ve 114 nolu faturayla iade ettiği 45.000.000 + 4.500.000 KDV liralık malı geri almıştır.

ÖRNEK

10.4.200.		
610 SATIŞTAN İADELER HS.	45.000.000	
391 HESAPLANAN KDV HS.	4.500.000	
120 ALICILAR HS. 120...Gürtop		49.500.000

Kayıtta da görüldüğü gibi satıştan iade, satışı ortadan kaldırdığı için, bu satışa ait KDV'de ortadan kalkacağından 391 Hesaplanan KDV Hesabı borçlandırılmıştır.

1. Satış iadeleri hangi hesapta ve hesabın hangi tarafına yazılarak muhasebeleştirilmektedir?
2. A İşletmesi müşterinin iade ettiği (100.000.000 + 10.000.000 KDV) liralık malı geri almıştır. A İşletmesinin malı iade eden müşterisinden 250.000.000 lira alacağı bulunmaktadır. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

SIRA SİZDE

Satış İskontoları

DÜŞÜNELİM

Satış iskontosu ne demektir? Satış hasılatını ne yönde etkiler?

Çok miktarda ve devamlı mal almak, erken ödemek veya başka nedenlerle sonradan müşteriye iskonto yapılabilir. Satış anında fatura üzerinde satış bedeli ile iskonto tutarları ayrı ayrı gösterilmişse, söz konusu iskonto, bir fiyat belirlemesi işlemi olduğundan ayrıca kayda alınmaz. Satış bedeli, iskontodan sonraki net tutardır.

Satış iskontosu olarak ifade ettiğimiz iskonto, satıştan bir süre sonra alıcı (müşteri) lehine kabul edilen iskontodur. Alıcıya yapılan bu iskonto önceden yapılmış bulunan satış hasılatını azaltır. Örneğin 100.000.000 liraya satılan bir mal için sonradan % 10 iskonto yapılırsa, satış hasılatı bu iskontodan sonra 90.000.000 (100.000.000 – 10.000.000) liraya düşmüş olur. Satış hasılatını azaltıcı etkisi olan ve alıcıya yapılan bu iskonto, "611 SATIŞ İSKONTOLARI HESABI"nın borcuna kaydedilerek muhasebeleştirilir.

DİKKAT

Satış iskontosu, işletmenin satış hasılatını azaltan bir işlemdir.

ÖRNEK

A İşletmesi, 5.5.200. tarihinde alıcı Yazar İşletmesi'nin daha önce kredi ile almış olduğu 600.000.000 liralık mal için istediği % 5 iskontoyu kabul etmiştir.

5.5.200.			
611 SATIŞ İSKONTOLARI HS.		30.000.000	
120 ALICILAR HS.			30.000.000
120...Yazar işl.			

Yevmiye kaydında görüldüğü gibi, satış iskontosu alıcıdan olan alacağı, azaltacağı için de Alıcılar Hesabı alacaklandırılmıştır.

SIRA SİZDE

A İşletmesi müşterisinin daha önce almış olduğu mal için talep ettiği 100.000.000 liralık iskontoyu kabul etmiştir. A İşletmesinin müşteriden 150.000.000 lira alacağı bulunmaktadır. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

Satılan Malların Maliyetinin Hesaplanması ve Muhasebeleştirilmesi

Aralıklı envanter yönteminde mal satış karı veya zararı ancak dönemsonunda hesaplanır. Bilindiği gibi aralıklı envanter yönteminde, dönem içinde satışlar sadece hasılat yönü dikkate alınarak Satışlar Hesabı ile ilgilendirilerek kayda alınırken, satışı yapılan malların çıkışı ile ilgili olarak Ticari Mallar Hesabına bir kayıt yapılmamaktadır. Dolayısıyla dönemsonuna gelindiğinde satışlar bilinmekte, ancak bu satışların maliyeti bilinmemektedir. Çünkü Ticari Mallar Hesabına satılan malların kaydı yapılmadığından hesabın kalanı dönemsonu mal mevcudunu göstermez. Satılan malların maliyetini bulmak için mutlaka dönemsonunda malların sayımının yapılması gerekir. Sayım sonucu bulunan dönemsonu mal mevcudu, dönembası mal mevcudu ile dönem alışlarından oluşan mal toplamından (Ticari Mallar Hesabının borç kalanından) düşüldüğünde satılan malların maliyeti böylece bulunur.

Aralıklı envanter yönteminde dönemsonu mal mevcudunu saptamak, satılan malın maliyetini ve buna bağlı olarak mal satış karını ya da zararını hesaplayabilmek için dönemsonunda stoklardaki malların sayımının ve değerlemesinin yapılması gerekir.

DİKKAT

A İşletmesinin dönemsonunda "153 Ticari Mallar Hesabı" nın borç kalanı 9.000.000.000 liradır. Yapılan sayımda mal mevcudunun 3.000.000.000 lira olduğu belirlenmiştir.

ÖRNEK

Dönembaşı mal mevcudu + Alışlar : 9.000.000.000

(Ticari Mallar Hesabının borç kalanı)

Dönemsonu mal mevcudu : -3.000.000.000

Satılan malların maliyeti : 6.000.000.000

Yapılan hesaplamadan sonra bulunan satılan malların maliyetinin dönem içinde kaydı yapılmadığı için, dönemsonunda Ticari Mallar Hesabından düşülerek "621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ HESABI" na aktarılır.

31.12.200.		
153 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ HS.	6.000.000.000	
153 TİCARİ MALLAR HS.		6.000.000.000

Bu kayıttan sonra Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı ile Ticari Mallar Hesabının durumu şöyle olacaktır.

153 TİCARİ MALLAR HS.	
:	6.000.000.000
:	
:	
(31.12) 9.000.000.000	6.000.000.000 (31.12)

621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ HS.	
6.000.000.000	
(31.12) 6.000.000.000	

Yukarıdaki hesaplarda yer alan kayıtlar ne anlam taşımaktadır?

DÜŞÜNELİM

Yapılan kayıttan sonra Ticari Mallar Hesabı dönemsonu mal mevcudu olan 3.000.000.000 (9.000.000.000 – 6.000.000.000) lirayı gösterir duruma gelirken satılan malların maliyeti de hesaplara aktarılarak muhasebeleştirilmiş olur. Gelir tablosu hesabı olan Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı, Satışlar Hesabı, varsa iadeler ve iskontolar ile ilgili hesaplar diğer gelir tablosu hesapları ile birlikte "690 Dönem Karı veya Zararı Hesabı"na devredilerek kapatılır.

SIRA SİZDE

Z İşletmesinin dönembası mal mevcudu 2 milyar TL, dönemiçi alışları 10 milyar TL, dönemsonu mal mevcudu 4 milyar TL'dir.

1. Satılan malların maliyetini hesaplayınız.
2. Gerekli kaydı yapınız.

DEVAMLIL ENVANTER YÖNTEMİ

Devamlı envanter yönteminin temel özelliği nedir? Bu yöntemle ilgili hesaplar nasıl işlem görür? Bu yöntemde yapılacak dönemsonu işlemleri nelerdir?

Devamlı envanter yöntemi, dönem içinde her zaman mevcut malların miktarını ve maliyetini, bunun yanında satışların tutarını ve maliyetini gösterecek şekilde kayıt esasına dayalı bir sistemdir. Mevcut malın miktarının ve maliyetinin bilinmesi dönemsonu sayımına bağlı değildir. Bu bakımdan mal alım-satım işlemlerinin kayıt şekli, her an mevcudu gösterecek şekilde düzenlenir.

DİKKAT

Devamlı envanter yönteminin uygulanabilmesi için satılan herbir malın maliyetinin bilinmesi gereklidir.

DÜŞÜNELİM

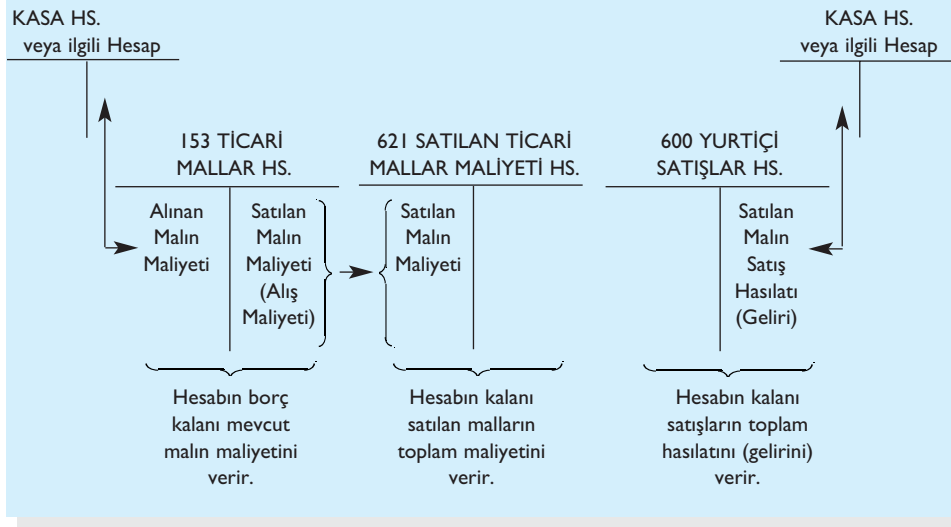

Stoktaki malların maliyetleri ve satılan malların maliyeti her an nasıl izlenebilir?

Mevcut malların maliyetinin her an bilinmesi için; 1) Satın alınan malların maliyetini oluşturan bütün unsurlar tek bir hesapta toplanır, 2) Satılan malların çıkış kaydı aynı hesaba maliyet tutarı ile yapılır. Bu nedenle her satışta satılan malın maliyetinin bilinmesi zorunluluğu vardır.

Mevcut malın maliyetinin her an bilinmesini sağlayacak şekilde alışlar ve alış giderleri "153 TİCARİ MALLAR HESABI" nda izlenir. Bu hesap mal alışlarında maliyetle borçlandırılır; satışlarda da yine maliyetle alacaklandırılır. Bunun sonucu olarak hesaba "maliyetle giriş, maliyetle çıkış" olduğundan Ticari Mallar Hesabının kalanı her an mevcut malın maliyetini verecektir. Satışı yapılan ve Ticari Mallar Hesabından maliyet ile çıkışı yapılan mal, "621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ HESABI"na devredilir. Bu devirle satılan malların maliyeti ayrı olarak izlenir duruma gelmiş olur. Bunun yanında satışlar da "600 YURTİÇİ SATIŞLAR HESABI"na kaydedildiğinde devamlı envanter yönteminin işleyiş yapısı tamamlanmış olur.

Yapılan açıklamalar çerçevesinde, devamlı envanter yöntemine göre mal alım satım işlemlerinin izlenmesini şematik olarak şöyle gösterebiliriz:

Mal satışı ile ilgili gider, iskonto ve iade işlemleri, yukarıdaki hesapların dışındaki gelir tablosu hesapları olan satış giderleri, iadeler ve iskontolarla ilgili hesaplara, aynen aralıklı envanter yönteminde olduğu gibi kaydedilir.

Şemada yer alan hesaplardan yararlanarak mal alım-satım işlemlerinden elde edilen kar ya da zarar saptanabilir mi?

Her satışta satılan malların maliyetinin bilinmesi ve kayda alınması, yapılan satışın sonucunun her an bilinmesine olanak sağlar. Çünkü satış ve bunun maliyeti biliniyorsa, satış hasılatı (geliri) ve satılan malın maliyeti karşılaştırılarak satış karı veya zararını her zaman görmek olanağı ortaya çıkar. Nitekim yukarıdaki şemada görülen Yurtiçi (varsa yurtdışı) Satışlar Hesabı ile Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı karşılaştırılarak satış karı veya zararı hesaplanır.

Satılan herbir malın maliyeti nasıl ve nerede izlenebilir?

Devamlı envanter yönteminde yardımcı defterlerin önemi büyüktür. Büyük defterdeki Ticari Mallar ana hesabı işletmenin elindeki toplam malların maliyetini verir.

Ancak devamlı envanter yönteminin gereğini yerine getirebilmek için her tür malın maliyetini bilmek gerekir. Aynı tür malın ayrı ayrı tarihlerde veya ayrı satıcılardan alınması durumunda maliyetleri farklı olabilecektir. Bunun için mallara ilişkin bütün bilgilerin kolaylıkla görülebilecek ve izlenebilecek şekilde kayıtlanması zorunluluk olur. Bu ise sadece büyük defter kayıtları ile (ana hesaplar) olanaklı değildir. Bu nedenle Ticari Mallar Hesabının yardımcı defterleri olarak Stok Kartları düzenlenir. Aşağıda bir stok kartı örneği verilmiştir:

İŞLETMESİ		MALIN CİNSİ:					ÖLÇÜSÜ:				
		EN AZ STOK (Asgari Stok):					MALIN BULUNDUĞU BÖLÜM:				
AÇIKLAMA			GİREN			ÇIKAN			KALAN		
Tarih	Fatura	Firma	Miktar	Birim Fiyat	Tutar	Miktar	Birim Fiyat	Tutar	Miktar	Birim Fiyat	Tutar

Stok Kartı Örneği

Stok kartı (yardımcı defter) giren, çıkan ve kalan malları miktar, birim fiyat ve tutar itibarıyla gösterdiğinden malların maliyetini izleme olanağı sağlar.

DÜŞÜNELİM

Hangi işletmelerde mal hareketleri devamlı envanter yöntemine göre izlenebilir?

Yukarıda işleyiş biçimi ve koşulları belirlenen devamlı envanter yönteminin uygulanması her işletme için olanaklı değildir. Yöntemin uygulanması daha çok büyük hacim ve birim değeri yüksek, az mal çeşidi üzerine çalışan işletmeler için uygundur.

SIRA SİZDE

Devamlı envanter yönteminde hangi hesaplar kullanılır? Herbir hesabı kısaca tanıtarak, hesaplar arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirtiniz.

Dönembaşı Mal Mevcudu

DÜŞÜNELİM

Dönembaşında stokta bulunan ticari mallar, hangi hesapta ve hangi değerle yer alır?

Dönembaşı bilançosunda yer alan mal mevcudu, yevmiye defterine yapılan açılış kaydı ile "153 TİCARİ MALLAR HESABI"nın borcuna kaydedilir. Dolayısıyla dönembaşı mal mevcudu Ticari Mallar Hesabının borcuna ilk kayıt olarak geçer. Hesapta görülen tutar, dönembaşı mal mevcudunun maliyet bedelini gösterir.

Alışlar

Satın alınan mal, işletmenin mal mevcudunu artırır. Aktif hesaplardaki artış borç kaydı ile muhasebeleştirildiğinden, mal alışları "153 TİCARİ MALLAR HESABI"nın borcuna kaydedilir. Buna karşılık alacaklı hesap veya hesaplar alış koşullarına göre belirlenir.

Satılan malın maliyeti ile ilgili maliyet bilgisinin elde edilebilmesi için malın maliyetini oluşturacak tüm maliyet unsurlarının toplu olarak bir hesapta yer alması gerektiğinden dönembaşı mal mevcudu, dönem içi alışları ve alış giderleri tek bir hesaba, Ticari Mallar Hesabına kaydedilir.

(B) İşletmesi, 8.1.200. tarihinde Ali Yaşar'dan 12 nolu fatura ile birim fiyatı 5.000.000 lira olan AB malından peşin olarak 80 adet almış ve karşılığı olan 400.000.000 + 40.000.000 KDV lirayı ödemiştir.

ÖRNEK

8.1.200.		
153 TİCARİ MALLAR HS.	400.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	40.000.000	
100 KASA HS.		440.000.000

Bu kayıt büyük defter hesapları yanında ayrıca devamlı envanter yönteminin gereği olarak mevcudu ve birim maliyeti görmek ve izlemek için Ticari Mallar Hesabının yardımcı defteri özelliğindeki AB malının stok kartına da geçirilir.

B İşletmesi 1.6.200. tarih 162 nolu fatura ile yarısı peşin, yarısı kredili olmak üzere tanesi 10.000.000 + 1.000.000 KDV liradan 60 adet (Z) malı satın almıştır. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

SIRA SİZDE

Alış Giderleri

Satın alınan belirli bir malın fatura bedelinden ayrı olarak yapılan; taşıma ücreti, sigorta bedeli, gümrük bedeli gibi harcamalar alış giderlerini oluşturur. Bu giderler önce de belirtildiği gibi satın alınan malın maliyet unsurlarıdır. Bunun için doğrudan doğruya alışlarla ilgili söz konusu giderler "153 TİCARİ MALLAR HESABI"nın borcuna kaydedilir.

B İşletmesi, satın aldığı malı işletmeye taşıyan Güney Taşıma Şirketine 48 nolu fatura ile taşıma ücreti olarak 24.2.200. tarihinde 15.000.000 + 1.500.000 KDV lira ödemiştir.

ÖRNEK

24.2.200.		
153 TİCARİ MALLAR HS.	15.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	1.500.000	
100 KASA HS.		16.500.000

B İşletmesi 19.5.200. tarihinde San Ticaret İşletmesinden satın aldığı malın komisyon ücreti olarak 95 nolu fatura ile 80.000.000 + 8.000.000 KDV lira ödemiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

SIRA SİZDE

Alıştan İadeler

Alınan malın istenilen nitelikte olmaması ya da satıcı tarafından yanlış mal gönderilmiş olması gibi durumlarda malın tamamının veya bir kısmının satıcıya iade edilmesi söz konusu olabilir. Satıcıya malın iadesi, işletmenin mal mevcudunu azaltır. Bu nedenle alışta borçlandırılmış bulunan Ticari Mallar Hesabı bu kez alacaklandırılır.

Alıştan İadeler satın alınan malda azalış yaratır.

DİKKAT

ÖRNEK

B İşletmesi daha önce Can Tuna'dan kredili olarak satın aldığı 90.000.000 + 9.000.000 KDV lira tutarındaki malı 15.4.200. tarihinde iade etmiştir.

15.4.200.			
320 SATICILAR HS.		99.000.000	
320..Can Tuna			
153 TİCARİ MALLAR HS.			90.000.000
191 İNDİRİLECEK KDV HS.			9.000.000

İade edilen mal daha önce kredili olarak alınmış olduğundan, bu iade ile işletmenin borcu, mal tutarı ile KDV kadar azalmıştır. Bu nedenle Satıcılar Hesabı borçlandırılmıştır. Ticari Mallar Hesabı iadenin yarattığı azalma için, İndirilecek KDV Hesabı da katma değer vergisinin iptali için alacaklandırılmıştır. İade edilen mal daha önce kredili değil de peşin alınmışsa, kuşkusuz daha önce ödenen bedel iadeden olayı tahsil edileceğinden, tahsil edilen para Kasa Hesabına kaydedilir veya hemen tahsil edilemezse bu durumda iade eden işletmenin malı iade edilen işletmeden alacağı doğacaktır.

SIRA SİZDE

B İşletmesi, Meriç İşletmesinden daha önce peşin aldığı 150.000.000 + 15.000.000 KDV tutarındaki malı iade etmiş ve bedelini tahsil etmiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

Alış İskontoları

Alınan malın kalitesinde düşüklük, ambalajda bozukluk veya çok miktarda mal alımı gibi nedenlerle satıcıdan sonradan iskonto istenebilir. Satıcı bu isteği kabul ederse, yapılan iskonto kadar malın alış tutarı, dolayısıyla maliyeti düşecektir. Örneğin, 200.000.000 liraya alınmış bulunan mal için sonradan 25.000.000 lira iskonto sağlanırsa, bu malın işletmeye maliyeti artık 200.000.000 lira değil, 175.000.000 lira olacaktır. Bu nedenle alışlarla ilgili sonradan sağlanan iskontolar, daha önce Ticari Mallar Hesabının borcuna yazılan malın maliyetinin düşmesi sonucunu yarattığı için, Ticari Mallar Hesabının alacağına kaydedilerek muhasebeleştirilir. Bunun yanında satıcının yaptığı iskonto nedeniyle, işletmenin satıcıya borcu varsa, bu borcu azalacak; işletmenin satıcıya borcu yoksa işletme iskonto tutarını tahsil edecektir.

DİKKAT

Alış iskontosu satın alınan malın maliyetini azaltır.

ÖRNEK

B İşletmesi, daha önce Cantürk Limited Şirketi'nden kredili olarak satın almış olduğu 400.000.000 liralık mal için 2.5.200. tarihinde % 5 iskonto sağlamıştır.

2.5.200.			
320 SATICILAR HS.		20.000.000	
320...Cantürk Ltd.Şti.			
153 TİCARİ MALLAR HS.			20.000.000

Bu kayıt sonucunda önceden alınmış olan malın maliyeti 400.000.000 liradan 380.000.000 liraya düşmüş, işletmenin satıcıya olan borcu da 20.000.000 lira azalmış olmaktadır.

İskonto fatura üzerinde yapılmış olursa, bu iskonto nasıl kayda alınır?

DÜŞÜNELİM

İskonto malın alınışı sırasında, fatura üzerinde mal bedelinden düşülerek gösterilmişse, bu şekildeki iskontonun kaydına gerek yoktur. Çünkü alış faturasında gösterilen bu iskonto, bir fiyat belirlemesi niteliğinde olduğundan ayrıca kayda alınmaz.

Alış iskontosu nedir? Mal alış sırasında fatura üzerinde yapılan ile sonradan sağlanan iskontonun niteliği aynı mıdır? Değilse muhasebe kayıtları nasıl yapılır?

SIRA SİZDE

Satışlar

Devamlı envanter yönteminde satış işleminin iki yönü vardır. Bunlardan birincisi; satılan mal karşılığında elde edilen satış hasılatı (geliri); ikincisi ise, satış hasılatının elde edilebilmesi için katlanılan ve işletmeden mal çıkışını ifade eden satılan malın maliyeti yönüdür. Buna göre, devamlı envanter yönteminde, yöntemin işleyişini gösteren şemada da görüldüğü gibi, satışlar; biri satış hasılatını, biri de satışın maliyetini gösteren iki madde ile Ticari Mallar Hesabı, Satışlar Hesabı ve Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı kullanılarak muhasebeleştirilir.

Satış işleminin, satış hasılatı ve satılan malın maliyeti olmak üzere iki yönü vardır.

DİKKAT

B İşletmesi 13.8.200. tarihinde Arda Ticaret'e 207 nolu fatura ile yarısı peşin, yarısı kredili olmak üzere 3 adet AB malını 300.000.000 + 30.000.000 KDV liraya satmıştır. 3 adet AB malının maliyeti (80.000.000 x 3 adet) 240.000.000 liradır.

ÖRNEK

13.8.200.		
100 KASA HS.	165.000.000	
120 ALICILAR HS.	165.000.000	
120...Arda Ticaret		
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		300.000.000
391 HESAPLANAN KDV HS.		30.000.000
13.8.200.		
621 SATILAN TİCARİ MALLAR		
MALİYETİ HS.	240.000.000	
153 TİCARİ MALLAR HS.		240.000.000

Yukarıda yapılan yevmiye kayıtları ne ifade etmektedir?

DÜŞÜNELİM

Birinci madde, satış işleminden elde edilen **satış hasılatı** ile ilgili kayıttır. İkinci madde, yapılan **satışın gider yönünü** gösteren satılan malın maliyeti ile ilgili kayıttır. Bu maddede satışın gider yönünü ifade eden Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı maliyet değeri üzerinden borçlandırılırken, satılan malın çıkışı nedeniyle Ticari Mallar Hesabı alacaklandırılmıştır. Böylece Ticari Mallar Hesabının borç kalanı o andaki mevcut malı gösterirken Satışlar Hesabı ile Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabının karşılaştırılması, yapılan satışın sonucunu yani karını ya da zararını verecektir.

DÜŞÜNELİM

Her satışta satılan malın maliyeti bulunabilir ve muhasebeleştirme yapılabilir mi? Yapılırsa nasıl yapılır?

Ticari mallar farklı tarihlerde, çeşitli miktar ve maliyetlerle işletmeye satın alınır. Satın alınan mallar toptan satılmayıp, kısım kısım satıldığından satılan kısmın maliyetini satış anında hesaplamak güçtür. Bunun için uygulamada satılan malların maliyetlerinin "Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı"na devri haftalık, aylık veya üç aylık dönemler sonunda ve bazı maliyet saptama yöntemlerine göre yapılır.

Satılan malın maliyetinin "Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı"na devrinde uygulanan ve bir takım varsayımlara dayandırılan maliyet saptama yöntemlerinden başlıcaları şunlardır:

Stok Değerlendirme Yöntemleri

1. Gerçek Maliyet Yöntemi
2. İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi
3. Son Giren İlk Çıkar Yöntemi
4. Ortalama Maliyet Yöntemi

1. Gerçek Maliyet Yöntemi: Satılan malın maliyetinin doğrudan doğruya gerçek satın alınış maliyeti üzerinden belirlenmesidir. Çok sayıda ve küçük birimler halinde mal alıp satan işletmelerle birbirine karışan (sıvı, arpa, buğday gibi) malları alıp satan işletmeler her sattıkları malın maliyetlerini saptamaları olanaksızdır. Buna karşılık az sayıda, büyük ve yüksek değerli birimler (taşıklar, makina, mobil-ya gibi) mal alıp satan işletmeler Gerçek Maliyet Yöntemini uygulayabilirler.

2. İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi: Bu yöntemde ilk satın alınan (giren) malın önce satılacağı varsayılır. Bunun için satılan (çıkan) malların maliyeti, ilk satın alınan malın maliyetinden başlamak üzere bir sıra içinde belirlenir.

3. Son Giren İlk Çıkar Yöntemi: Bu yöntemde satışların en son alınan maldan yapılacağı varsayılır. Bu nedenle satılan malların maliyeti, son satın alınan malın maliyetinden başlamak üzere geriye doğru bir sıra içinde belirlenir.

4. Ortalama Maliyet Yöntemi: Bu yöntem kendi içinde "Ağırlıklı Ortalama Yöntemi" ve "Hareketli Ortalama Yöntemi" olarak ikiye ayrılır.

Ağırlıklı ortalama maliyet yönteminde maliyet, değişik tarihlerde farklı fiyatlarla yapılan tüm alışların toplam maliyetlerinin, toplam miktara bölünerek bulunacak bir ortalamaya göre saptanır.

Hareketli ortalama yöntemi, ağırlıklı ortalama maliyet yönteminin devamlı envanter yönteminde uygulanabilir duruma getirilmiş şeklidir. Bu yöntemde ortalama maliyet her alışta tekrar hesaplanır. Bunun için her mal alışta yeni alınan malın miktarı mevcut malın miktarına, maliyeti de mevcutların maliyetine eklenip, toplam maliyeti toplam miktara bölerek bir dahaki mal alışına kadar kullanılacak ortalama maliyet hesaplanır.

$$\text{Ağırlıklı Ortalama Maliyet} = \frac{\text{Ağırlıkların Toplam Tutarı}}{\text{Ağırlıkların Toplam Miktarı}}$$

SIRA SİZDE

B İşletmesi 4.6.200. tarihinde 189 nolu fatura ile Fevzi Yılmaz'a 125.000.000 lira maliyetli AC malını peşin olarak 150.000.000 + 15.000.000 KDV liraya satmıştır.

1. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.
2. Satışın karını ya da zararını ilgili hesaplara bakarak bulunuz.
3. Maliyetin ne şekilde hesaplanabileceğini açıklayınız.

Satış Giderleri

Satış giderleri aralıklı envanter yönteminde de açıklandığı gibi, satışlarla doğrudan doğruya ilgili olan, satılan malın müşteriye teslimine kadar yapılan ve işletme tarafından karşılanan taşıma giderleri gibi giderlerdir. Bu giderler, Tekdüzen Hesap Planına göre "760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ HESABI"nın borcuna kaydedilerek muhasebeleştirilir.

B İşletmesi sattığı malın müşteriye nakli için 20.4.200. tarihinde 120 nolu fatura ile Ekspres Kargo'ya 25.000.000 + 2.500.000 KDV lira ödemiştir.

ÖRNEK

20.4.200.		
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ HS.	25.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	2.500.000	
100 KASA HS.		27.500.000

Satış giderleri hangi hesaba ve hesabın hangi tarafına kaydedilir?

SIRA SİZDE

Satıştan İadeler

Daha önce işletmeden mal satın alan müşteri çeşitli nedenlerle aldığı malın tamamını veya bir kısmını iade edebilir. Bu işlem daha önce yapılmış olan satışın iptalidir. Dolayısıyla satış için yapılmış bulunan kayıt işleminin de iptali gerekir. Ancak satılan malların ne kadarının iade edildiğini ayrıca ve toplu olarak görebilmek için satıştan iadeler Satışlar Hesabının borcuna kaydetme yerine işlemin niteliğini yansıtan ve gelir tablosu hesabı olan "610 SATIŞTAN İADELER HESABI"na kaydedilir.

B İşletmesi, müşteri Deniz Koçak'ın daha önce kredili olarak satın almış olduğu (M) malından iade ettiği 120.000.000 + 12.000.000 KDV liralık kısmı 10.5.200. tarihinde geri almıştır. Bu malın maliyet değeri 90.000.000 liradır.

ÖRNEK

10.5.200.		
610 SATIŞTAN İADELER HS.	120.000.000	
391 HESAPLANAN KDV HS.	12.000.000	
120 ALICILAR HS.		132.000.000
120..Deniz Koçak		
10.5.200.		
153 TİCARİ MALLAR HS.	90.000.000	
621 SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ HS.		90.000.000

Yapılan iade kaydındaki birinci madde ile ikinci madde ne anlam ifade etmektedir?

DÜŞÜNELİM

Yukarıdaki birinci madde, malın alıcı tarafından iadesi nedeni ile alıcıdan olan alacağının iade edilen mal bedeli ve KDV kadar silinmesini göstermektedir.

İkinci madde ise, alıcı tarafından iade edilen malın geri alınmasının (girişinin) kaydını gösterir. Daha önce satılan mal, hasılat elde etmek amacı ile aktif tükenmesi şeklinde düşünülerek, yani gider olarak Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabında kayda alınmıştı. Şimdi ise, 90.000.000 lira maliyetli mal, alıcının (müşterinin) iadesi nedeniyle tekrar aktifler arasına girdiğinden Ticari Mallar Hesabında bir artış, bunun karşılığında Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabında bir azalış yapılmıştır.

SIRA SİZDE

Alicının (müşterinin) daha önce kredili veya peşin satın almış olduğu mal, alıcı tarafından tamamen veya kısmen iade edildiğinde nasıl muhasebeleştirilir?

Satış İskontoları

Malın istenilen nitelikleri taşımaması veya çeşitli nedenlerle alıcı-müşteri sonradan iskonto talebinde bulunabilir ya da satıcının kendisi alıcının satın aldığı malın belirli bir büyüklüğe ulaşması nedeniyle müşteriye sonradan iskonto yapabilir.

Müşteriye yapılan iskonto, satışlardan elde edilen satış hasılatını azaltır. İskonto tutarı doğrudan Satışlar Hesabından düşmek yerine, müşterilere ne kadar iskonto yapıldığını ayrıca ve topluca görebilmek amacıyla "611 SATIŞ İSKONTOLARI HESABI"na kaydedilir.

DİKKAT

Satış hasılatını azaltan satış iskontoları Satışlar Hesabının borcuna kaydedilmez.

ÖRNEK

B İşletmesi, 15.8.200. tarihinde alıcı Ahmet Güler'in daha önce kredi ile aldığı 200.000.000 lira fatura bedelli mal için istediği %4 iskontoyu ($200.000.000 \times \%4 = 8.000.000$) kabul etmiş ve alıcıya bildirmiştir.

	15.8.200.		
611 SATIŞ İSKONTOLARI HS.		8.000.000	
120 ALICILAR HS.			8.000.000
	120...Ahmet Güler		

Satış iskontosunu doğrudan doğruya satış sırasında fatura üzerinde gösterilerek yapılmışsa, bu iskonto bir fiyat ayarlaması sayılacağından ayrıca kayda alınmaz; satış bedeli de iskonto tutarından sonraki tutar kabul edileceğinden, satış hasılatı bu tutar üzerinden Satışlar Hesabına kaydedilir.

SIRA SİZDE

1. Satış iskontosunu ne demektir?
2. C İşletmesi, müşterisinin daha önce kredili almış olduğu mal için talep ettiği 50.000.000 liralık iskonto talebini kabul etmiştir. İşlemin yevmiye kaydını yapınız.

Devamlı Envanter Yönteminde Dönemsonu İşlemleri

DÜŞÜNELİM

Mal hareketlerini devamlı envanter yöntemine göre kayda alarak izleyen bir işletmede, dönemsonundaki mal hareketlerinin sonucu, hangi hesaplarda ve toplu olarak hangi hesapta görülebilir?

İşlemlerin açıklanmasında görüldüğü gibi devamlı envanter yönteminin esası, üç temel hesap üzerine kurulmuştur. Bu hesaplardan Ticari Mallar Hesabı bir bilanço hesabı olup borç kalanı, o anda mevcut olması gereken malların maliyet bedeli üzerinden değerini verir. Diğer iki hesap, Satışlar Hesabı ve Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı gelir tablosu (sonuç) hesaplarıdır. Yurtiçi Satışlar (ve Yurtdışı Satışlar) Hesabı bir gelir hesabı, Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı ise, bir gider hesabıdır.

Eğer dönem sonunda yapılan envanterde (sayım ve değerlemede) mevcut malların değeri Ticari Mallar Hesabının borç kalanı kadar bulunursa (fire, çalınma vb. nedenlerle eksiklik çıkmazsa) mal satış karı ya da zararı satışlarla, satılan malların maliyetinin karşılaştırılması suretiyle bulunur. Bu amaçla sonuç hesapları olan Yurtiçi (ve varsa Yurtdışı) Satışlar Hesabı ile Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı ve varsa Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Hesabı, Satıştan İadeler Hesabı, Satış İskontoları Hesabı da "690 Dönem Karı veya Zararı Hesabı" na devredilerek kapatılır. Bu şekilde mal ile ilgili hasılat ve giderler bir yerde toplanmış olur. Bu konu 16. Ünite de "Dönen Varlıklara Ait Dönemsonu İşlemleri" kapsamı içinde tekrar ele alınacaktır.

1. **Satışlar Hesabı ve Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı dönemsonunda hangi hesaba devredilerek kapatılır?**
2. **İşletmenin Ticari Mallar Hesabının borç kalanı 10 Milyar, Yurtiçi Satışlar Hesabının kalanı 25 milyar, Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabının kalanı 23 milyardır. Buna göre işletmenin brüt satış karı veya zararı nedir?**

SIRA SİZDE

FATURA

Vergi Usul Kanununda faturanın şekli, düzeni ve kullanılma zorunluluğu konusunda konulan hükümler nelerdir?

Mal alım satım işlemlerinin belgelere dayandırılması gerekir. Mal alım satımında en temel belge faturadır.

Vergi Usul Kanunundaki fatura ile ilgili maddeler aşağıda verilmiştir.

Faturanın Tarifi

Madde 229-Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya iş yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.

Faturanın Şekli

Madde 230-Faturada en az aşağıdaki bilgiler bulunur:

1. Faturanın düzenlenme tarihi, seri ve sıra numarası,
2. Faturayı düzenleyeninin adı, varsa ticaret ünvanı, iş adresi, bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarası,
3. Müşterinin adı, ticaret ünvanı, adresi, varsa vergi dairesi ve hesap numarası,
4. Malın veya işin nevi, miktarı, fiyatı ve tutarı,
5. Satılan malların teslim tarihi ve irsaliye numarası (malın alıcıya teslim edilmek üzere satıcı tarafından taşındığı veya taşıtırıldığı hallerde satıcının, teslim edilen malın alıcı tarafından taşınması veya taşıtırılması halinde alıcının, taşınan veya taşıtırılan mallar için sevk irsaliyesi düzenlenmesi ve taşıttırılmasında şarttır).

Malın, bir mükellefin birden çok işyerleri ile şubeleri arasında taşındığı veya satılmak üzere bir komisyoncu veya diğer bir aracıya gönderildiği hallerde de, malın gönderen tarafından sevk irsaliyesine bağlanması gereklidir. Bu bentte yazılı irsaliyeler hakkında fiyat ve bedel ile ilgili bilgiler hariç olmak üzere, bu madde hükmü uygulanır. İrsaliyede malın nereye ve kime gönderildiği ayrıca

belirtilir. Şu kadar ki nihai tüketicilerin tüketim amacıyla perakende olarak satın aldıkları malları kendilerinin taşıması veya taşıtırılması halinde bu mallara ait fatura veya perakende satış fişinin bulunması şartıyla sevk irsaliyesi aranmaz.

Fatura Nizamı

Madde 231-Faturanın düzenlenmesinde aşağıdaki kaidelere uyulur:

1. Faturalar sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir. Aynı müessesenin muhtelif şube ve kısımlarında her biri aynı numara ile başlamak üzere ayrı ayrı fatura kullanıldığı takdirde bu faturalara şube ve kısımlarına göre şube ve kısmın isimlerinin yazılması veya özel işletle seri tefriki yapılması mecburidir.
2. Faturalar mürekkeple, makine ile veya kopya kurşun kalem ile doldurulur.
3. Faturalar en az bir asıl bir örnek olarak düzenlenir. Birden fazla örnek düzenlendiği takdirde her birine kaçınıcı örnek olduğu işaret edilir.
4. Faturaların baş tarafında iş sahibinin veya namına imzaya mezun olanların imzası bulunur.
5. Fatura, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami 10 gün içinde düzenlenir. Bu süre içinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılır.
6. Bu kanunun 232. Maddesinin birinci fıkrasına göre fatura düzenlemek zorunda olanlar, müşterinin adı ve soyadı ile bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarasının doğruluğundan sorumludur. (Ancak bu sorumluluk, aynı maddenin 2.fıkrasının uygulandığı halleri kapsamaz.) Fatura düzenleyen istemesi halinde müşteri kimliğini ve vergi dairesi hesap numarasını gösterir belgeyi ibraz etmek zorundadır.

SIRA SİZDE

Faturanın malın tesliminden en geç ne kadar süre içinde düzenlenmesi gerekir?

Faturanın Kullanma Mecburiyeti

Madde 232-Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:

1. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara,
2. Serbest meslek erbabına,
3. Kazançları götürü usulde tesbit olunan tüccarlara,
4. Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere,
5. Vergiden muaf esnafa.

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlarda fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlardan ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptıkları iş bedelinin yüz elli milyon lirayı geçmesi veya bedeli yüz elli milyon liradan az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir.

SIRA SİZDE

Birinci ve ikinci sınıf tüccarlarla defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler kimlere fatura vermek ve bunlardan fatura almak mecburiyetindedirler?

Özet

Stok kavramı neleri içerir? Tekdüzen hesap planında stokların izlendiği hesaplar hangileridir?

- İşletmelerde önemli bir varlık unsuru olan stoklar; işletmenin satmak, üretimde kullanmak veya tüketmek amacıyla edindiği, ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, yan ürün, artık ve hurda gibi bir yıldan az bir sürede kullanılacak olan veya bir yıl içinde nakde çevrilebileceği düşünülen varlıklardan oluşur. Bu kapsama giren varlıkların en önemlileri tekdüzen hesap planına göre şu hesaplarda izlenir:

150 İlk Madde ve Malzeme
151 Yarı Mamuller – Üretim
152 Mamuller
153 Ticari Mallar

Katma değer vergisinin mal alımı, satımı ile ilişkisi nedir? Bu işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan katma değer vergisi hangi hesaplarda izlenir?

- Katma değer vergisi harcamaları vergilendiren bir vergi türüdür. Çok özet olarak ifade etmek gerekirse, mal ve hizmet alımında bedelin belirli bir yüzdesi kadar ayrıca KDV ödenir. İşletmeler mal ve hizmet alımlarında ödedikleri KDV'yi 191 İndirilecek KDV Hesabına kaydederler; satışlarda aldıkları KDV'yi 391 Hesaplanan KDV Hesabına kaydederler.

Aralıklı envanter yönteminin temel özelliği nedir? Bu yöntemde ilgili hesaplar nasıl işlem görür? Dönemsonunda satılan malların maliyeti nasıl hesaplanır?

- Aralıklı envanter yöntemi; işletmedeki mal mevcudunun ancak, belirli aralıklarla yapılacak sayım ve değerlendirme ile bilinebileceği, ondan sonrada yapılacak bazı hesaplamalarla bulunacağı esasına dayalı bir yöntemdir. Bu yöntemde dönembaşı mal mevcudu, alışlar, alış giderleri, alış iskonto- ları ve alış iadeleri "153 Ticari Mallar Hesabı"nda satışlar ise "600 Yurtiçi Satışlar" ve varsa "601 Yurtdışı Satışlar Hesabı"nda satış giderleri, satış iadeleri ve satış iskonto- ları kendi adlarını taşıyan hesap- lar- da izlenir. Dönemsonunda da sayım yapı- larak, dönemsonu mal mevcudu, dönembaşı mal

mevcudu ile dönem alışlarından oluşan mal toplamından düşülerek satılan malların maliyeti bulunur ve bulunan bu maliyet tutarı Ticari Mallar Hesabından çıkarılarak Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabına devredilir.

Devamlı envanter yönteminin temel özelliği nedir? Bu yöntemde ilgili hesaplar nasıl işlem görür? Bu yöntemde yapılacak dönemsonu işlemleri nelerdir?

- Devamlı envanter yöntemi, dönem içinde her an mevcut malların miktarını ve maliyetini, bunun yanında satışların tutarını ve maliyetini gösterecek şekilde ve Ticari Mallar Hesabı, Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı ve Yurtiçi ve Yurtdışı Satışlar Hesabı kullanılması esasına dayalı bir yöntemdir. Mevcut malın miktarının ve maliyetinin bilinmesi dönemsonu sayımına bağlı değildir. Bu yöntemde dönembaşı mal mevcudu, alışlar, alış giderleri, alış iskonto- ları ve alış iadeleri Ticari Mallar Hesabına; satışlar Yurtiçi Satışlar ve Yurtdışı Satışlar Hesabına, satılan malların maliyeti de Ticari Mallar Hesabından düşülerek Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabına devredilerek kaydedilir. Satış giderleri, satış iskonto- ları ve satıştan iadeler, aralıklı envanter yönteminde olduğu gibi kendi adlarını taşıyan ayrı hesap- lar- da izlenir. Bir bilanço hesabı olan Ticari Mallar Hesabı dışındaki diğer hesaplar gelir tablosu hesabı niteliğinde olup, dönemsonunda "690 Dönem Karı veya Zararı Hesabı"na devredilirler.

Vergi Usul Kanununda faturanın şekli, düzeni ve kullanılma zorunluluğu konusunda konulan hükümler nelerdir?

- Mal alım-satım işlemlerinin belgelere dayandırılması gerekir. Bu konu ile ilgili belgeler Vergi Usul Kanununda; fatura, perakende satış vesikalari, gider pusulası ve müstahsil makbuzu şeklinde sıralanmıştır. Mal alım-satımında en temel belge faturadır. V.U.K.'nin 230, 231, 232. Maddelerinde; faturanın şekli, düzeni ve kullanılma zorunluluğu açıklanmaktadır.

Kendimizi Sınayalım

Bu üniteyi anlayıp anlayamadığınızı ölçmek için aşağıdaki soruları, sınav oluyormuş gibi cevaplayınız. Doğru cevapları ünitenin sonunda bulacaksınız. Başarı durumunuza göre ünitenin tümüne ya da cevaplayamadığınız sorulara ilişkin bölümleri yeniden çalışıp çalışmayacağınıza kendiniz karar verin. **UNUTMAYINIZ Kİ, SİZİ DEĞERLENDİRECEK KİŞİ, ŞU ANDA YİNE SİZSİNİZ.**

1. Mal alım işlemiyle ilgili olarak yapılan aşağıdaki yevmiye kaydında hangi hesap **yanlış** kullanılmıştır?

151 TİCARİ MALLAR HS.	XXX	
190 DEVREDEN KDV HS.	XXX	
100 KASA HS.		XXX
320 SATICILAR HS.		XXX
321 BORÇ SENETLERİ HS.		XXX

- 151 Ticari Mallar Hesabı
- 190 Devreden KDV Hesabı
- 100 Kasa Hesabı
- 320 Satıcılar Hesabı
- 321 Boç Senetleri Hesabı

2. Satın alınan mal ile ilgili olarak yapılan alış giderleri hangi hesabın borcuna kaydedilir?

- Alış İadeleri Hesabının
- Alış İskontoları Hesabının
- Ticari Mallar Hesabının
- Genel Yönetim Giderleri Hesabının
- Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabının

3.

320 SATICILAR HS.	XXX	
153 TİCARİ MALLAR HS.		XXX
191 İNDİRİLECEK KDV HS.		XXX

Bu yevmiye kaydı aşağıdaki işlemlerden hangisine aittir?

- Kredili Mal Satışına
- Satış Giderlerine
- Satıştan İadelere
- Alıştan İadelere
- Satış İskontolarına

4. İşletme kredili olarak satın aldığı mal için sonradan 50.000.000.- TL iskonto sağlamıştır. Bu işleme ait yevmiye kaydı aşağıdakilerden hangisidir?

a.

320 SATICILAR HS.	50.000.000	
153 TİCARİ MALLAR HS.		50.000.000

b.

153 TİCARİ MALLAR HS.	50.000.000	
320 SATICILAR HS.		50.000.000

c.

320 SATICILAR HS.	50.000.000	
611 SATIŞ İSKONTOLARI HS.		50.000.000

d.

611 SATIŞ İSKONTOLARI HS.	50.000.000	
320 SATICILAR HS.		50.000.000

e.

100 KASA HS.	50.000.000	
611 SATIŞ İSKONTOLARI HS.		50.000.000

5. Aralıklı envanter yönteminde bir satış işlemiyle ilgili olarak yapılan aşağıdaki kayıta hangi hesap yanlış yer almıştır?

100 KASA HS.	XXX	
120 ALICILAR HS.	XXX	
121 ALACAK SENETLERİ HS.	XXX	
153 TİCARİ MALLAR HS.		XXX
391 HESAPLANAN KDV HS.		XXX

- 100 Kasa H.
- 120 Alıcılar H.
- 121 Alacak Senetleri H.
- 153 Ticari Mallar H.
- 391 Hesaplanan KDV H.

6. İşletmenin dönemsonunda "Ticari Mallar Hesabı"nın borç toplamı 5.000.000.000.-TL, alacak toplamı 500.000.000.-TL ve dönemsonu mal mevcudu 1.500.000.000.-TL ise, satılan ticari malların maliyeti kaç liradır?

- 4.500.000.000
- 3.500.000.000
- 2.000.000.000
- 1.500.000.000
- 3.000.000.000

7. Aralıklı envanter yönteminde aşağıdaki hesaplardan hangisi dönem içinde işlem **görmez**?

- 153 Ticari Mallar H.
- 600 Yurtiçi Satışlar H.
- 610 Satıştan İadeler H.
- 611 Satış İskontoları H.
- 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti H.

8. Aşağıdaki kayıtlar devamlı envanter yönteminde bir satış işlemi için yapılmıştır:

121 ALACAK SENETLERİ HS.	XXX	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS.		XXX
391 HESAPLANAN KDV HS.		XXX
621 SATILAN T.MALLAR MALİYETİ HS.	XXX	
100 KASA HS.		XXX

Bu kayıtlarda hangi hesap **yanlış** olarak yer almıştır?

- 100 Kasa Hesabı
- 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı
- 121 Alacak Senetleri Hesabı
- 600 Yurtiçi Satışlar Hesabı
- 391 Hesaplanan KDV Hesabı

9. Aşağıdakilerden hangisi stokların maliyetini saptama yöntemlerinden biri **değildir**?

- Gerçek Maliyet Yöntemi
- Piyasa Değeri Yöntemi
- İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi
- Son Giren İlk Çıkar Yöntemi
- Ortalama Maliyet Yöntemi

10. Aşağıdaki hesaplardan hangisi dönemsonunda 690 Dönem Karı veya Zararı Hesabına **devredilmez**?

- 600 Yurtiçi Satışlar Hesabı
- 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı
- 153 Ticari Mallar Hesabı
- 610 Satıştan İadeler Hesabı
- 611 Satış İskontoları Hesabı

